

ELFELT FOT.

FOTOTYPI PACHT & CRONES EFTF.

A. B. Bachmann

A. B. Drachmann.

27. Februar 1860 — 22. August 1935.

Tale holdt i Videnskabernes Selskab den 13. December 1935.

Af Hans Ræder.

Uagtet Professor A. B. Drachmanns Helbred længe havde været svagt, indtraf hans Død sidste Sommer dog temmelig uventet. Hvor stærkt hans Arbejdskraft end var svundet, og hvor meget hans Tanker end kredsede om hans Svagthed, var han dog indtil de sidste Dage før sin Død livlig interesseret i videnskabelige Spørgsmaal og glad ved at udvexle Tanker ikke alene om saadanne, men om mangfoldige Emner, med sine Omgivelser.

Drachmann var udgaaet fra et Hjem med aandelige Interesser. Bestemmende for den Livsbane, han slog ind paa, blev dog nærmest den Paavirkning, han fik af sin Lærer i Metropolitanskolen, Dr. V. Pingel, hvis vækkende Indflydelse han ved flere Lejligheder har fremhævet. Pingel lærte sine Elever, skriver Drachmann, at intet i Verden er ligegyldigt, intet uinteressant, og de forstod gennem hans Undervisning, at de ved Arbejdet med de antike Litteraturværker havde med Aandsværdier at gjøre. Den Maade, hvorpaa Drachmann kom til at behandle de græske og romerske Digterværker, som han gjorde til Gjenstand for sit Studium, blev dog uhyre forskjellig fra den vækkende og begejstrende Undervisning, som han havde nydt hos sin

højt beundrede Lærer. Dog er det ikke uden Interesse at konstatere, at to af de græske Oldtidsværker, som Drachmann i sit senere Liv studerede med særlig Forkjærlighed, Sophokles' Antigone og Platons Euthyphron, læste han første Gang under Pingels Vejledning.

Drachmann blev Student 1877 og tog Skoleembedsexamen 1884. Studieaarene tilbragte han ikke alene ved Københavns Universitet, men studerede ogsaa i to Semestre i Strassburg (1881—82), hvilket hos ham lagde Grunden til den Indsigt i filologisk Methode, som han selv tillagde saa stor Vægt. Skoleundervisning, som han allerede som ung Student havde givet sig af med, gjenoptog han efter afsluttet Examen, men drev samtidig videnskabelige Studier. Hans Besvarelse af Universitetets Prisspørgsmaal (om Frigivelse af Slaver og om de Frigivnes Kaar og Sysler hos Grækerne) opnaede ganske vist kun Accessit (1886), men at han indlod sig paa dette Emne, viser, at han allerede dengang nærrede en Interesse for juridiske Spørgsmaal, som han ogsaa senere ved flere Lejligheder lagde for Dagen.

Men den Interesse for den antike Poesi, som Pingel havde vakt hos ham, kom til at give sig Udslag i de to Afhandlinger, som han i Anledning af Konkurrencen om et Professorat i Kristiania udgav i 1887, »Catuls Digtning« og »Guderne hos Vergil«. Fælles for disse to Arbejder er den gennemførte Drøftelse af, hvilke Kilder og Forbilleder — navnlig græske — de nævnte to Digtere har benyttet sig af, og paa hvilken Maade de har benyttet dem. Men hvis man venter i Drachmanns Afhandlinger at finde noget af den Begejstring for romersk Poesi, som Pingel indpodede sine Disciple, saa vil man lede forgjæves. Ved Læsningen af visse Partier af Skriftet om Catul kommer man snarere til at tænke paa, at Drachmann af sin Lærer havde lært,

at »intet i Verden er ligegyldigt, intet uinteressant«. Men de indgaaende metriske og sproglige Undersøgelser, hvorved Afhandlingen indledes, er heller ikke ligegyldige for Afhandlingens Formaal, som er at bestemme Catuls Stilling indenfor den romerske poetiske Litteratur. Denne Bestemmelse foretages ad forskellige Veje og gennemføres med Klarhed og Ædruelighed. Man mærker Forfatterens Sympathi for den unge Digter, hvis Digte trods deres ofte kunstlede Form bærer et mere personligt Præg end nogen anden romersk Digters, men tillige hans Sky for at give denne Sympathi et overdrevent Udtryk.

Drachmanns andet Ungdomsarbejde, om Guderne hos Vergil, er i højere Grad end Skriftet om Catul, der var en Løsning af en bunden Opgave, skrevet *con amore*. Han havde her stillet sig selv den Opgave at udrede, hvilken Brug Vergil i sin Æneide havde gjort af det traditionelle Gudeapparat, og hvilken Rolle det spiller for Digtets Komposition. Han paaviser, hvorledes Vergil, til Trods for, at hans Tidsalders Opfattelse af Guderne afveg saa umaadelig stærkt fra den homeriske Tids Gudsopfattelse, var nødt til helt igjennem at lade Guderne gribe ind i Handlingens Gang, ikke alene fordi dette var Tilfældet i Iliaden og Odysseen, som var hans væsentligste Forbilleder, men ogsaa fordi det, hvis ikke overmenneskelige Magter interesserede sig for, at Æneas, som Traditionen krævede det, skulde komme til Latium og grundlægge en By, ikke vilde være forklarligt, at han, som først paa Lykke og Fromme var sejlet ud fra det ødelagte Troja, skulde kunne udføre sin Mission, om hvilken han ikke selv paa Forhaand kunde have nogen Anelse, ligesom ogsaa Æneidens Tendens, Forherligelsen af Roms Storhed, ikke vilde have kunnet fyldestgøres uden Anvendelsen af Gudeapparatet. Drachmann

betragede det her som sin Pligt ikke at beundre Vergil, før han havde forklaret Grunden til hans Fremgangsmaade, men han ender ogsaa med at beundre Digterens fine og beregnende Kunst og den Alvor, hvormed han tog sin kunstneriske Opgave. Vel at mærke ikke hans digteriske Geni — Drachmann betragtede, som han senere har udtrykt det i en Anmeldelse af Heinzes Bog om Vergils episke Teknik, overhovedet ikke Æneiden som et virkeligt Digterværk, men kun som en Frembringelse af en klog Regnemester, der med stor Takt og endnu større Flid søgte at frembringe et Skin af ægte Poesi. Men fra dette Synspunkt set finder han virkelig Æneiden værdig til den højeste Beundring.

Drachmann opnaaede ikke Professoratet i Kristiania, til Trods for at han blev indstillet af Bedømmelseskomiteens Flertal. Han fortsatte da sin Lærervirksomhed i Kjøbenhavn og fik 1888 Stillingen som Forstander for Artiumsklasserne ved N. Zahles Skole. I disse Aar arbejdede han paa sin Doktordisputats, »Moderne Pindarfortolkning«, som skaffede ham Doktorgraden 1891. Det var denne Gang en græsk Digter, hans Studier drejede sig om. Det Problem, som Disputatsen tager op til Behandling, gjælder den kunstneriske Opbygning af Pindars Oder. Disse, som for Størstedelen indeholder en Lovprisning af Sejrherrerne i de store Sportsfester, har næsten alle den Ejendommelighed, at der til Sejrherrernes Pris er knyttet Fortællingen af en Mythe, som Digteren paa en mere eller mindre løs Maade har bragt i Forbindelse med Digtets Hovedemne. Det var nu i det nittende Aarhundrede den almindelige Mening blandt Fortolkerne — en Mening, som navnlig var blevet bragt frem af Boeckh og Dissen i deres Udgaver af Pindars Digte — at der altid bestod en indre, tankemæssig Sam-

menhæng mellem Mythen og den Person, til hvem Digtet var rettet, Sejrherreren i Sportskampen, og Fortolkerne gjorde sig stor Umage for at paavise denne Sammenhæng, hvorved der naturligvis ofte fremkom vilkaarlige og indbyrdes afvigende Fortolkninger. Mod dette Fortolkningsprincip retter Drachmann nu en indgaaende Kritik. Han lægger særlig Vægt paa at betone de ydre Omstændigheder, som dannede Forudsætningen for Pindars Sejrsdigte, og paapeger deriblandt, at der var visse Momenter, som efter Sædvane og Tradition ikke kunde undværes i et saadant; en næsten uundværlig Bestanddel var saaledes en Mythe, men denne Mythe indføres ofte i Digtet paa en tilsyneladende tilfældig Maade, ved en vilkaarlig Tankeforbindelse. Drachmann hævder nu, at naar Digteren selv motiverer Indføjelsen af Mythen, maa Fortolkerne slaa sig tiltaals med hans Motivering uden at søge en indre, udtalt Sammenhæng mellem Mythen og Digtets ydre Anledning eller den Person, til hvis Forherligelse det er forfattet. Dette Standpunkt begrundes med stor Udførlighed, og Spørgsmaalet belyses omhyggeligt fra alle Sider — Disputatsen fylder over 300 Sider i stort Format.

Disputatsen giver ikke sin Forfatter megen Anledning til at lægge sin Beundring for Pindar for Dagen; men den Beundring, han nærede for denne Digter, var til en vis Grad af samme Art som den, han nærede for Vergil. Om en enkelt Ode — ikke af de betydeligste — udtaler han, at den kun paa faa Steder lader os ane den store Digter, men viser os, at Digteren besad det fuldkomne Herredømme over sin Kunstform og forstod sit Haandværk som ingen anden. Dog nærede han ogsaa Beundring for Digterens Geni, det, som navnlig lægger sig for Dagen ved Skildringens plastiske Anskuelighed. I det lille — næsten tyve Aar

senere — Skrift »Pindar som Digter og Menneske« giver Drachmann en mere populært holdt Skildring af den Digter, som han satte saa højt, og til hvis Studium han har ofret saa mange Aar af sit Liv.

Aaret efter, at Drachmann havde disputeret for Doktorgraden, blev han knyttet til Universitetet, først som Docent, senere som Professor — ordinær Professor blev han først 1918 ved Gertz' Afgang. Men ved samme Tid tog han ogsaa fat paa et Arbejde, der skulde komme til at optage ham i mange Aar, Udgivelsen af de gamle Scholier til Pindars Digte. De var ganske vist udgivet tidligere, men ikke efter de bedste Haandskrifter og ikke i tilfredsstillende Form. Opgaven var meget kompliceret; det gjaldt om at faa de forskjellige Notitser, der er overleverede i forskjelligt Udvalg i Haandskrifterne, trykt i den rette Sammenhæng og saa overskueligt, at man med Lethed kunde se, i hvilke Haandskrifter hver enkelt Notits er overleveret. Ved overalt i Randen at anføre Betegnelserne for de Haandskrifter, hvori vedkommende Notits findes, opnaaede Drachmann at fremstille Overleveringsforholdet med stor Klarhed. Men Arbejdet var møjsommeligt, og Udgivelsen kom til at strække sig over en lang Aarrække. Første Bind udkom 1903, andet Bind 1910, tredie Bind derimod først 1927. I Fortalen til dette Bind udtaler Drachmann, at han ikke har Lyst til at dvæle ved Aarsagerne til, at det Arbejde, som han havde paabegyndt i sin kraftigste Manddomsalder, først blev afsluttet i hans Alderdom. Aarsagerne er dog ikke vanskelige at udrede. Universitetsgjerningen tog selvfølgelig en stor Del af hans Tid, andre videnskabelige Arbejder kom ind imellem, og endelig blev Drachmann angrebet af Sygdomme, som nødvendiggjorde gjentagne Operationer, der ganske vist tilsidst førte til det forønskede

Resultat, men dog i Længden virkede til at nedsætte hans Arbejdsevne.

Ved Universitetet læste Drachmann omtrent ligeligt over græske og latinske Forfattere, men Forholdene medførte, at han paa anden Vis nødsagedes til at give sig mere af med den latinske Side af sit Fag end med den græske. Ikke alene maatte han stadig holde latinske Stiløvelser, men ogsaa de systematiske Forelæsninger over romersk Statsforfatning og Statsforvaltning samt over Litteraturhistorie faldt det i hans Lod at maatte holde. Dette førte til, at han kom til at udgive Lærebøger til Brug for de Studerende. Saaledes besørgede han allerede 1895 en revideret Udgave af Madvigs latinske Ordføjningslære, udarbejdet efter det Princip, at Bogen saa vidt muligt skulde fremtræde i den Form, som det kunde antages at Madvig selv vilde have givet den, dersom han havde skullet foranstalte en ny Udgave under de foreliggende Omstændigheder. Drachmanns Udgave bringer derfor kun meget faa Ændringer og Tilføjelser, og mest saadanne, som kunde støttes paa Udtalelser af Madvig selv, men den er meget praktisk blevet udvidet med Henvisninger til de Steder i andre Skrifter af Madvig, hvor han nærmere har begrundet de givne Regler. Endvidere udgav Drachmann i 1903 en Lærebog i den romerske Statsforfatning, hvortil først 1924 sluttede sig en lignende i den romerske Statsforvaltning. Begge udmærker sig ved deres klare Fremstilling og skarpe Fremhævelse af de afgjørende Problemer.

Fra Pindar vendte Drachmann sig til de græske Tragikere, dog ikke saaledes, at han underkastede deres Værker en dybere filologisk Behandling; men hvad der mest interesserede ham, var, hvad vi gennem dem kan lære om Arten af græsk Religiøsitet. Herom skrev Drachmann flere

mindre Afhandlinger, hvori han som det mest karakteristiske Træk ved græsk Religiøsitet fremhævede Erkjendelsen af det dybe Svælg, der er mellem Menneske og Gud, Erkjendelsen af, at Menneskelivets Vilkaar er saadanne, at Ulykker uventet kan ramme Mennesket naarsomhelst og uforskyldt; dog peges som en Undtagelse paa Aischylos, der betonedede Menneskets Skyld paa en Maade, som er fremmed for hans Samtidiges Tankegang.

I disse Aar var det ogsaa, at Drachmann sammen med Heiberg og H. O. Lange arbejdede paa Udgaven af S. Kierkegaards Skrifter, blandt hvilke han særlig overtog Udgivelsen af de filosofiske. Dette Arbejde havde hans Interesse ikke alene af Hensyn til Skrifternes Indhold, men ogsaa, fordi der hertil knyttede sig Spørgsmaal af methodisk Natur vedrørende Udgivelsesteknik. Herom har han ogsaa skrevet en Afhandling, hvor han gjør Rede for Forskjellen mellem de Vilkaar, hvorunder en Udgiver af Oldtidsskrifter arbejder, og de Vilkaar, hvorunder man arbejder, naar man har at gjøre med et Skrift, som er opbevaret ikke alene i Originaltryk, men ogsaa i Kladde og Renskrift, maaske endogsaa i Korrektur. Han viser, at der trods al Forskjel ogsaa er væsentlige Ligheder tilstede, og at det, selv om der er opbevaret flere Textkilder af den mest autentiske Natur, undertiden kan være saare vanskeligt at afgjøre, hvilken Læsemaade Udgiveren bør aftrykke. Det kan hændes, at Forfatteren, i Egenskab af Afskriver af sit eget Værk, har begaaet og ved Mangel paa Agtpaagivenhed selv godkjendt Fejl, som Udgiveren, om han ellers er i Stand dertil, maa rette. I flere Afhandlinger kommer Drachmann ogsaa ind paa Kierkegaards religiøse Standpunkt saa vel som paa hans personlige Forhold.

Ad flere Veje førtes Drachmann hen til Behandlingen

af et Problem, som laa hans Ungdoms Studier fjernt, Spørgsmaalet om Kristendommens Oprindelse. Dette behandlede han i 2. Bind af »Verdenskulturen«, som udkom 1906, efter at han allerede 1903 i et lille populært Skrift »Fra den romerske Keisertid« havde strejft Problemet. Drachmann slutter sig her i Hovedsagen til det Standpunkt, som hævdedes af den moderne tyske liberale Theologi, men med stor Selvstændighed. Han udreder omhyggeligt de forskellige Traade, som, under Indvirkning af enkelte Personligheder, fra Jødedom og græsk Filosofi samles og fører over i Kristendom. Særlig fæster han Blikket ved Paulus, om hvem han senere udgav et lille Skrift (1913), hvori han søger at vinde frem til Forstaaelse af denne mærkelige Personlighed. Han behandler ikke alene de store, verdenshistoriske Problemer, hvorledes Kristendommen gjennem Paulus fik en Form, der gjorde det muligt, at den kunde blive Verdensreligion, men dvæler ogsaa ved de stilistiske Ejendommeligheder, som udmærker Paulus' Breve, og sammenligner ham i Henseende til den Lidenskab og agitatoriske Kraft, han lægger for Dagen, med Demosthenes.

I Universitets-Festskriftet »Atheisme i det antike Heden-skab« (1919) kommer Drachmann endnu en Gang ind paa religiøse Problemer. Afhandlingen byder dog ikke, hvad man venter af den, idet han ikke kommer ind paa Atheisme i egentlig Forstand, men kun paa den Atheisme, som fornægter den antike Folketroes Guder. Han viser, at en Atheisme af denne Art kun spredt forekommer i Oldtiden og egentlig først i den nyere Tid er kommet til Gjennem-brud.

Hermed har jeg omtalt de vigtigste af Drachmanns viden-skabelige Arbejder. Nævnes maa endnu hans Oversættelser, bl. a. af Aischines' og Demosthenes' Taler for Kransen og af

Suetons Kejserbiografier. Disse Oversættelser, der tildels staar i Forbindelse med hans Universitetsvirksomhed, udmærker sig ved deres klare og naturlige Sprog. Endelig maa omtales det Arbejde med de græske Lexikografer, som optog ham i hans sidste Aar, men som det ikke lykkedes ham at tilendebringe. En Afhandling, som han har efterladt sig, om Kyrillos' Glossar, vil det dog forhaabentlig lykkes at faa frem, uagtet den ikke foreligger i fuldt udarbejdet Skikkelse.

Skal jeg karakterisere Drachmanns videnskabelige Virksomhed, maa jeg først og fremmest pege paa den overordentlige Omsigt og Grundighed, der udmærker hans Arbejder. Karakteristisk for ham er det, at naar han som ung Mand kun opnaaede Accessit for sin Besvarelse af Universitetets Prisopgave, saa var det, fordi han havde anvendt saa megen Omhu paa Behandlingen af Opgavens første Del, at Tiden ikke tillod ham at gaa ind paa dens anden Del. Han ansaa det dengang som senere for Hovedsagen at føre de Undersøgelser, han havde givet sig i Lag med, tilbunds. Altid sætter han sig til Opgave at faa de Problemer, han har taget under Behandling, belyst fra alle Sider; en Sætning som »Sagen er ikke ligetil« vil man jævnlig træffe i hans Afhandlinger. Og han krymper sig ofte ved at udtale bestemte Domme; i Skriftet om Catul finder man et Sted den Vending: »Svaret maa nærmest blive et Nej, om end ikke et ubetinget«. Ofte er det ham mere om at gjøre at stille et Problem skarpt op end om at give det en endelig Løsning. Dog tilstræber han altid en Løsning, og ikke sjældent har han ogsaa givet den; i Doktordisputatsen om Pindar nærer han saaledes ingen Tvivl om, at hans Thesis er den rigtige. Et andet Træk er hans udprægede Interesse for det methodiske; den fik han Lejlighed til at gjøre

frugtbringende, da Union académique internationale foranledigede udarbejdet Regler for den formelle Anordning af Udgaver af græske og latinske Texter (»Emploi des signes critiques«, 1932); ved Udarbejdelsen heraf spillede Drachmann en væsentlig Rolle.

Ved en Lejlighed som denne er det naturligt fortrinsvis at dvæle ved Drachmanns videnskabelige Virksomhed. Men nogle Ord skal ogsaa udtales om Drachmann som Pædagog. Her kan jeg dog kun i ringe Grad tale ud fra personlig Erfaring. Men der er Vidnesbyrd nok fra hans Elever ved Universitetet om, at hans Undervisning var baade klar, grundig og vækkende, og at han her som i sin videnskabelige Virksomhed viste Evne til at opstille Spørgsmaalene i en Form, som æggede dygtige Elever til at slaa ind paa den rigtige Vej til deres Besvarelse. Selv har jeg for over 50 Aar siden nydt godt af hans Undervisning i Latin i Skolens øverste Klasser. Jeg erindrer, at han ved Læsningen af et vanskeligt Skrift drøftede tvivlsomme Læsemaader og vanskelige Fortolkningsspørgsmaal med os, og da han engang var syg, og Heiberg vikarierede i et Par Timer for ham, lagde jeg Mærke til en karakteristisk Forskjel: Heiberg erklærede ved Forekomsten af vanskelige Steder kort og godt, at saadan var Forklaringen, og der kunde ikke være Tale om andet. Ved Læsningen af de antike Texter kom Drachmann ogsaa ind paa at anstille Sammenligninger med Nutidsforhold: i Anledning af, at Livius et Sted udtaler, at det var et stort Held for Romerne, at Krigen med Karthago endte, ligesom Krigen med Makedonien stod for Døren, og et ligesaa stort Held, at Krigen med Makedonien endte, ligesom Krigen med Syrien stod for Døren, gjorde Drachmann opmærksom paa, at en moderne Historiker ikke vilde have forsømt Lejligheden til at lade Roms

Modstandere høre ilde for deres taabelige Politik, som førte til, at de lod sig slaa enkeltvis.

Drachmann har i Løbet af sit Liv biograferet eller skrevet Nekrologer over adskillige fremragende Personligheder, og i Reglen paa en saadan Maade, at disse Biografier tillige giver værdifulde Bidrag til hans egen Karakteristik. Dette gjælder særlig Nekrologen over Landinspektør Lars Bentzon (Svigerfader til hans to Søstre), som først blev trykt i »Illustreret Tidende« og senere optaget i den Samling udvalgte Afhandlinger, han udgav 1911. Han fremhæver ved Bentzon hans Evne til at skjelne mellem det ideelle og det praktiske, det personlige og det forretningsmæssige, saa vel som hans Evne til ved Siden af sin faglige Virksomhed at arbejde energisk paa sin personlige Udvikling. Og naar han nævner Bentzons Uvillie mod den raadende Tendens til ved agitatoriske Midler at hindre Mennesker i at tænke selvstændigt paa politisk saa vel som paa religiøst Omraade, saa kan der ikke være nogen Tvivl om, at Drachmann selv har delt denne Uvillie. Sikkert er det ogsaa, at han har været enig med Bentzon i, at den bedste kirkelige Ordning var Statskirken — ikke fordi han mente, at det var rigtigt, at Staten kom under Kirkens Indflydelse, men fordi han mente, at Statsmagten burde føre en effektiv Kontrol med Kirken for at hindre religiøse Udskejelser i at brede sig indenfor den.

Paa den anden Side finder vi i Drachmanns Mindetale over Heiberg her i Selskabet en Udtalelse, der viser, at han var sig den Forskjel bevidst, der skilte ham fra hans nære Ven og Studiefælle. Han fremhæver Heibergs Tilbøjelighed til overalt at statuere et Enten-Eller og hans Mangel paa Evne til at opfatte de fine Afskygninger og det Baade-Og, hvori »vi andre« saa ofte maa

havne ved vor Værdsættelse af Aandsfænomener. Om han følte sin egen Indstilling som et Fortrin eller en Mangel i Sammenligning med Heibergs, kan endda være vanskeligt at afgjøre.

Drachmann blev Medlem af vort Selskab i 1903; den umiddelbare Anledning var vel Udsendelsen af første Bind af hans Udgave af Pindarscholierne. Senere blev han tillige Medlem af de videnskabelige Akademier i Oslo, Lund, Uppsala, Göttingen og Bruxelles. Af vort Selskab var han gjennem mange Aar et virksomt og interesseret Medlem. Han var Formand for Kommissionerne for Corpus Lexicographorum Græcorum, hvis Arbejder han tog aktivt Del i, og for den nye Ducange. Af disse Kommissioners Arkiv fremgaar det, at han har ført en udstrakt Korrespondance om Kommissionernes Anliggender. Hermed hænger ogsaa sammen hans Virksomhed for Union académique internationale, ved hvis Møder han gjentagne Gange var tilstede som Selskabets Repræsentant. I 1913 blev han indvalgt i Carlsbergfondets Direktion, hvis Formand han blev 1926, samtidig med, at han tog sin Afsked fra Universitetet. Om den Maade, hvorpaa Drachmann har røgtet sit Hverv i Fondets Direktion, er det vanskeligt for Udenforstaaende at udtale en begrundet Mening. Men de Ord, som hans Efterfølger udtalte ved hans Død, at hans Behandling af Fondets Sager var præget af Filologens Grundighed og Nøjagtighed, af kraftig Logik og af Objektivitet, stemmer ganske med det Indtryk, man faar ved Læsningen af hans videnskabelige Arbejder. Hvorledes Drachmann selv saa paa de Opgaver, der paahvilede ham i hans ansvarsfulde Stilling, fremgaar af den Skildring, han for nogle Aar siden i det Festskrift, der blev udgivet i Anledning af Carlsbergfondets Jubilæum, har givet af Fondets Historie. Man ser

heraf, at han havde Øjet aabent for de Vanskeligheder, der kunde være ved i hvert enkelt Tilfælde at træffe en retfærdig Afgjørelse, men man ser ogsaa, at han ved et grundigt Studium af Fondets Historie havde gjort sig fortrolig med de Principper, som ved den historiske Udvikling var kommet til at danne Grundlaget for Fondets Administration, og som nødvendigvis maatte følges, hvis Kontinuiteten skulde bevares. I denne Fremstilling saa vel som i hans Mindetale over Erslev lærer man ogsaa at kjende den dybe Veneration og Beundring, han nærrede for sin Forgænger i Formandsstillingen, i hvis Spor han følte det som sin Opgave at fortsætte.

Det er imidlertid forstaaeligt, at i en Stilling, hvor man atter og atter kommer ud for den Nødvendighed at maatte afveje de Hensyn, der taler for og imod en Sag, som indenfor en bestemt Frist skal bringes til Afgjørelse, maatte Drachmann, efterhaanden som hans Helbred mere og mere svækkedes, tilsidst føle sig træt. Han trak sig derfor i 1933 tilbage fra Carlsbergfondets Direktion og blev kort efter valgt til Selskabets Præsident, efter at han i et Par Aar havde været Formand for dets historisk-filosofiske Klasse. Som Præsident kom Drachmann kun til at fungere i $1\frac{1}{2}$ Aar, og i en stor Del af denne Tid tillod hans Helbred ham endda ikke at komme tilstede ved Møderne. Men ved de Møder, som han ledede, viste han, at han stadig var i Besiddelse af det klare Blik for, hvad det i hver enkelt Sag kom an paa, som han altid tidligere havde lagt for Dagen.

Vi vil mindes ham som den grundige, ædruelige og indsigtfulde Forsker og som den dygtige og energiske Administrator, der i en lang Aarrække har virket til Gavn for Videnskaben og til Fremme for vort Selskabs Tarv.

Fortegnelse over Arbejder af A. B. Drachmann.

(Sammenstillet af Professor CARSTEN HØEG.)

1886. De mothacibus Lacedaemoniis. Nord. Tidsskr. f. Filologi, Ny R. 7, S. 246—250.
1887. De manumissione seruorum apud Graecos qualem ex inscriptionibus cognoscimus. Smstds. 8, S. 1—74.
Catuls Digtning belyst i Forhold til den tidligere græske og latinske Litteratur. Kbh.
Guderne hos Vergil. Bidrag til Belysning af Æneidens Komposition. Kbh.
1890. Über Datierung und Veranlassung von Pindars zweiter Pythischer Ode. Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik, 141, S. 441—449.
1891. Moderne Pindarfortolkning. Kbh. (Disp.).
Selvbiografi. Univ. Festskrift. Nov.
1893. De duobus Pindari locis. Nord. Tidsskr. f. Filologi, 3. R. 1, S. 161—168.
Anm. af Herondae Mimiambi, ed. Crusius, og Crusius, Untersuchungen zu den Mimiamben des Herondas. Smstds. S. 196—202.
1894. Æschylus's Dramaturgie (Anm. af P. Richter, Zur Dramaturgie des Äschylus). Smstds. 2, S. 145—168.
1885. Nyudgave af J. N. Madvig, Latinsk Ordføiningslære. Kbh.
Stichometrisches zu Plutarch. Hermes 30, S. 475—477.
1896. C. Sallusti Crispi Catilina, udg. til Skolebrug af M. Cl. Gertz og A. B. D. Kbh. (2. Udg. 1922).
1898. Anm. af Sophokles' Elektra, erkl. v. G. Kaibel. Nord. Tidsskr. f. Filologi, 3. R. 6, S. 100—106.
Bacchylidea. Smstds. S. 160—161.
Bacchylides. Nord. tidskr. (Letterstedt), S. 358—388.
Anm. af Anthologia lyrica, ed. O. Crusius. Berliner philol. Wochenschrift, 18, Sp. 545—549.
1900. Kulturbilleder fra den romerske Kejsertid. Grundrids ved folkelig Universitetsundervisning Nr. 35.
1901. Tale i Anledning af Frøken Zahles Fratræden. N. Zahles Skoles Hovedprogram.
Anm. af A. Harnack, Kristendommens Væsen. Tilskueren S. 150—158.
- 1901—06. Søren Kierkegaards Samlede Værker, udg. af A. B. D.,

- J. L. Heiberg og H. O. Lange. Kbh. (heraf har D. udgivet Frygt og Bæven, Gjentagelsen, Philosophiske Smuler, Begrebet Angest, Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift, Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger, Sygdommen til Døden, Indøvelse i Christendom, Om min Forfatter-Virksomhed, Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed, Bladartikler 1854—55, Dette skal siges, saa være det da sagt, Hvad Christus dømmer om officiel Christendom, Guds Uforanderlighed, Øieblikket). 2. Udg. 1920—31.
1903. Fra den romerske Keisertid. Videnskabeligt Folkebibliotek. Kbh.
Den romerske Statsforfatning. Kbh. (2. Udg. ved A. Afzelius, 1930).
- 1903—27. Udgave af Scholia vetera in Pindari carmina. I—III. Leipzig.
1904. Virgils Ciris. Nord. Tidsskr. f. Filologi, 3. R. 13. S. 65—71.
Anm. af Vergilius Aeneis Buch VI, erkl. v. E. Norden. Smstds. S. 125—133.
1905. Ad Aristeam. Smstds. S. 158.
Anm. af R. Heinze, Virgils epische Technik. Smstds. 14, S. 61—71.
1906. Til Platons Euthyphron. Smstds. S. 109—115.
Christendommens Oprindelse. Verdenskulturen II, S. 423—492 (udgivet med Ændringer som selvstændig Bog 1919, svensk Udg. »Kristendomens oppkomst«, Sthlm. 1920).
1907. Græsk og romersk Religion. Grundrids ved folkelig Universitetsundervisning Nr. 135.
Romerske Retskilder i Udtog ved H. Federspiel. Overs. af A. B. D. og H. F. Kbh. (2. Udg. 1918).
1908. Rom. Verdenshistorien i Skildringer og Livsbilleder, I, S. 201—370.
Kristendommens Oprindelse. Grundrids ved folkelig Universitetsundervisning Nr. 150.
Til Ibsens episke Brand. Nordisk tidskr. (Letterstedt). S. 274—286.
Zur Composition der sophokleischen Antigone. Hermes 43, S. 67—76 (og Classical Review 23, S. 212 ff.).
Zur Cirisfrage. Smstds. S. 405—426.
1909. Die Komposition der Antigone. Smstds. 44, S. 628—630.
Anm. af I. Hammer-Jensen, Den ældste Atomlære. Nord. tidskr. (Letterstedt), S. 299—301.

- Anm. af Fr. Poulsen, *Recherches sur quelques questions relatives à la topographie de Delphes*. Smstds. S. 371—375.
 Anthony Trollope. Smstds. S. 501—530.
1910. Anm. af Catulli Veronensis liber, erkl. v. G. Friedrich. Nord. Tidsskr. f. Filologi, 3. R. 18, S. 124—130.
 Anm. af R. Heinze, *Virgils epische Technik*, 2. Aufl. Smstds. S. 130—132.
 Anm. af O. Stählin, *Editionstechnik*. Smstds. 19, S. 109—117.
 Pindar som Digter og Menneske. Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning, Bd. 20, Nr. 80.
 Anm. af P. O. Ryberg Hansen, *Det ældste Evangelium*. Tilskueren, II, S. 65—71.
1911. Udvalgte Afhandlinger. Kbh. (Heri: Skyld og Nemesis hos Æschylus (1894), Hovedtræk af græsk Religiositet (1899), Browning om Euripides (1900), Prometheus (1899), Historien og det Overnaturlige (1909), Overleveringen om Jesus (1904), Messiasproblemet (1908), Hedenskab og Christendom hos Søren Kierkegaard (1903), S. Kierkegaards Forlovelse (1905), Textkritik, anvendt paa S. Kierkegaards Skrifter (1903), Søren Kierkegaards Papirer I (1910), Landinspektør L. Bentzon (1893), Johan Nicolai Madvig (1901), Georg Zoëga (1909), Johan Louis Ussing (1907), U. v. Wilamowitz-Moellendorff (1910). (De her gjenoptrykte Afhandlinger er ikke anført ovenfor.)
 Det ældste romerske Møntvæsen. Nationaløkonomisk Tidsskrift, 3. R. 19, S. 529—547.
 Zu Joh 8,44. Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft, 12, S. 84—85.
- 1911—16. Svetons Kejserbiografier oversat. Kbh.
1912. Diodors römische Annalen bis 302 a. Chr. Lietzmanns Kleine Texte, Nr. 97. Bonn.
 Diodors romerske Aarbøger til Aar 302 f. Kr. F. oversat. Kbh. Græske Læsestykker med Noter, udg. af A. B. D. og J. L. Heiberg. Kbh. (2. Udg. ved H. Ræder, 1927).
 Brandes og Søren Kierkegaard. Tilskueren, I, S. 148—153. Skolereformen af 1903. Smstds. II, S. 1—24 (med »Svar« til Alfr. Lehmann, smstds. S. 438—440).
1913. Paulus som Forfatter og Tænkter. Religionshistoriske Smaaskrifter, 2. R., 4. Kbh.
 Erindringer om Dr. Pingel som Lærer. Aarsskrift for Metropolitan-Samfundet, S. 5—16.

- Universitet og Skole. Tilskueren, S. 1149—1158.
1914. Universitetsundervisning. Smstds. I, S. 41—54.
De døde og de levende (Anm. af J. P. Jacobsen, Manes). Nord-
tidskr. (Letterstedt), S. 231—242.
1917. Latinske Examenstile. Kbh.
Æschines og Demosthenes Taler for Kransen, oversat. Kbh.
1918. Prometheus. Vorträge für Kriegsgefangene, Ser. A, Nr. 7. Kbh.
(ogsaa i fransk, engelsk, italiensk og russisk Oversættelse).
1919. Johan Victorinus Pingel. Nord. Tidsskr. f. Filologi, 4. R. 8,
S. 153—154.
Faustproblemer (Anm. af Chr. Sarauw, Die Entstehungsge-
schichte des Goethischen Faust). Nord. tidskr. (Letter-
stedt), S. 173—191.
Anm. af J. P. Jacobsen, Afhandlinger og Artikler. Smstds.
S. 553—560.
Atheismen i det antike Hedenskab. Univ. Festskr. Nov. (en-
gelsk Udgave, London 1922).
1920. Sagunt und die Ebro-Grenze. Videnskabernes Selskabs histo-
risk-filologiske Meddelelser, III, 3. Kbh.
1921. Et dunkelt Sted i første Levnedsbrev. Holbergaarbogen,
S. 57—66.
1923. Kr. Erslev. Tilskueren, I, S. 46—52.
Troels Lunds sidste Værk (Bakkehus og Solbjerg). Smstds.
I, S. 97—105.
1924. Romersk Statsforvaltning. Kbh.
1925. Udgave af Isaac Tzetzae De metris Pindaricis commentarius.
Videnskabernes Selskabs historisk-filologiske Meddelelser,
IX, 3, Kbh.
1928. Johan Ludvig Heiberg. Oversigt over Videnskabernes Sel-
skabs Forhandlinger 1927—28, S. 81—100.
1929. Anm. af W. Schadewaldt, Der Aufbau des Pindarischen Epi-
nikion. Deutsche Literaturzeitung, Sp. 1092—1102.
Kritisk Brug af S. Kierkegaards Værker. Tilskueren, II,
S. 382—393.
1930. Martin Clarentius Gertz. Oversigt over Videnskabernes Sel-
skabs Forhandlinger 1929—30, S. 49—65.
Fondets almindelige Understøttelser til Videnskabens Fremme.
Carlsbergfondet 1876—1926, S. 119—153.
Fondets almindelige Historie. Smstds. S. 229—272.
1931. Kristian Erslev som Administrator. Oversigt over Viden-
skabernes Selskabs Forhandlinger 1930—31, S. 75—90.

1932. *Emploi des signes critiques. Disposition de l'apparat dans les éditions savantes de textes grecs et latins* (udarbejdet af J. Bidez og A. B. D.). Bruxelles.
- Exegetische Bemerkungen zu den Eumeniden des Äschylus. Festschrift O. A. Danielsson, S. 62—71. Uppsala.
1933. Anm. af A. Turyn, *De codicibus Pindaricis*. Deutsche Literaturzeitung, Sp. 1454—1458.
1934. Zur Ueberlieferung des Pindartextes. *Mélanges J. Bidez*, S. 331—342. Bruxelles.

Endelig har Drachmann skrevet talrige Artikler i Salmonsens Konversationslexikon, hvoraf fremhæves: Catullus, Cicero, Cæsar, Horatius, Latinsk Litteratur, Romerske Antikviteter, Vergilius, samt skrevet følgende kortere Anmeldelser i Nordisk Tidsskrift for Filologi: Ny R., Bd. 7: Flach, Geschichte der griechischen Lyrik; Schwickert, Kritisch-exegetische Erörterungen zu Pindar; Bd. 8: Vergil, Aeneis, ed. Klouček; 3. R., Bd. 3: Revue de métrique et de versification I 1: Herondæ Mimiambi, it. ed. O. Crusius (med Replik i Bd. 5); Bd. 4: Catullus, ed. Baehrens-Schulze; Bd. 5: Aeschyli fabulae, ed. Wecklein; Scholia in Aeschyli Persas, ed. Daehnhardt; W. Rhys Roberts, The ancient Boeotians; Bd. 7: Neue-Wagener, Lateinische Formenlehre III, 3. Aufl.; Bacchylides, ed. Blass; Bd. 8: Euripides, ed. Prinz-Wecklein; Bd. 13: Philippson, Das Mittelmeergebiet; Bd. 16: Scholia in Lucianum, ed. Rabe; Bd. 19: Ihm, Palaeographia Latina; 4. R., Bd. 4: Kohler u. Wenger, Orientalisches Recht und Recht der Griechen und Römer; Bd. 8: Teuffel, Geschichte der römischen Literatur, 6. Aufl.
